



Marko Pocrnjič,
Goran Vučković

Taktika delovanja branilcev v nogometu – študija primera na tekmi ekip v angleški Premier ligi

izvleček

Uspešnost v nogometu je najpogostejše povezana s številom doseženih zadetkov. Zato preučevanje igralnih značilnosti največkrat temelji na analizi in ugotavljanju modela igre v napadu. Kljub temu je rezultatska uspešnost na tekmi odvisna tudi od ravni igre v obrambi. Ta je sicer odvisna od delovanja celotne ekipe, a največ od uspešnosti taktičnega delovanja branilcev. Določeno je s postavljanjem in gibanjem branilcev v odvisnosti od položaja žoge ter napadalcev nasprotne ekipe. Za našo raziskavo smo delovanje branilcev ugotavljali na tekmi najboljših ekip angleške elitne lige (Premier League) v sezoni 2020/21 in ga opredelili kot Poravnano, Varovanje 1 in Varovanje 2. Rezultati so pokazali precejšnje razlike v taktičnem delovanju branilcev ekip Manchester City in Liverpool, kar lahko pripisujemo razlikam v taktičnem pristopu oziroma nekaterim dejavnikom, ki lahko vplivajo na spremembe v taktičnem delovanju branilcev med tekmo. Na podlagi ugotovitev smo prepričani, da bi bilo tovrstno raziskovanje smiselno nadaljevati na večjem vzorcu tekem, pri čemer bi uporabljeno strukturo opazovanih in analiziranih spremenljivk nadgradili. V tem primeru bi lahko verodostojneje opredelili uspešnost taktičnega delovanja ekipe in še posebej branilcev med prehodom v obrambo in v obrambi. Ugotovitve bi lahko imele tudi precejšnjo aplikativno vrednost.

Ključne besede: nogomet, taktika, obramba, delovanje branilcev, nedovoljeni položaj, varovanje.



The tactics of football defenders – a case study from an english Premier league match

Abstract

Performance in football is most commonly associated with the number of goals scored. Consequently, studies of playing characteristics most often go along the line of analysing and establishing the playing model during an attack. Nevertheless, the result-based performance at any match also depends on the playing level in defence. The latter is closely connected with the functioning of the entire team, yet even more on tactical performance of defensive players. This is determined by the positions and movements of all defenders and depends on the position of the ball and the opposing team's forwards. For the purpose of our study we investigated the activities of defenders in a Premier League match in the 2021/22 season and defined them as Aligned, Cover1 and Cover2. The results showed large differences in the playing tactics of the defenders of the Manchester City and Liverpool teams, which can be ascribed to the differences in tactical approach or factors that can cause a change in playing tactics of defenders during a match. Based on the findings, we are convinced that it would be reasonable to continue researching with a bigger sample of matches, whereby the structure of observed and analysed variables used would be upgraded. In this case, we would be able to define with greater reliability the tactical performance of a team, and especially defenders, in the phase of transition to defence and during defence. Such findings could have a high applied value.

Keywords: football, tactics, defence, offside, cover

■ Uvod

Nogometno igro na temeljni ravni razdelimo na štiri faze: prehod v napad, napad, prehod v obrambo in obrambo. Cilj igre v napadu je preigrati obrambo in doseči zadetek. Zaradi velike povezanosti med doseženim zadetkom in končnim rezultatom na posamezni tekmi je bila večina raziskovalcev usmerjena v preučevanje kazalnikov, povezanih z doseganjem zadetkov (Hughes in Bartlett, 2002). Hughes in Franks (2005) sta preučevala število podaj, ki jih ekipa izvede pred doseženim zadetkom, Muhamad idr. (2013) so ugotavljali, ali je zadetek dosežen iz igre ali po prekinitvi, drugi so se osredotočili na del igrišča, iz katerega je bil dosežen zadetek (Yiannakos in Armatas, 2006), oziroma na to, v katerih časovnih okvirih so ekipe dosegale zadetke (Armatas idr., 2009). Rezultati omenjenih raziskav so dajali predvsem statistične odgovore na vprašanja, kot so kdo, kje in kdaj, kar je z vidika trenerskega dela precej pomanjkljiva informacija. Na to sta opozorila tudi Mackenzie in Cushion (2013); precej kritično sta ocenila številne raziskave, ki so želele poiskati predvsem odgovore na prej omenjena vprašanja, kar vodi v pomanjkljivo razumevanje tehnično-taktičnih značilnosti, ki jih ekipe oziroma igralci izvajajo s ciljem doseči zadetek.

Z bolj kompleksno raziskavo so Fernandes-Navarro idr. (2016) preučevali model igranja in pri tem ugotovili, da se ekipe razlikujejo glede na čas posesti žoge v napadu in na območje igrišča, na katerem to posest izvajajo (sredina ali na straneh igrišča), po številu predložkov, hitrosti prenosa žoge iz obrambne v napadalno polovico in glede na delovanje v obrambi po izgubljeni žogi in prehodu v obrambo. Še korak dlje so naredili James idr. (2012) – v napadu so podrobneje preučevali tako imenovane nestabilne igralne okoliščine, ki lahko vodijo k doseganju zadetkov. S takšnim pristopom je mogoče natančneje opredeliti model igre v napadu posamezne ekipe. Podobno metodo so uporabili tudi Kim idr. (2019a), ki so model še nekoliko izpopolnili in validirali ter ga pozneje uporabili za preučevanje modela igre v napadu angleškega prvoliigaša Crystal Palace (2019b). Avtorji so ugotovili, da je ekipa igrala drugače na domači zelenici kot v gosteh in takrat, ko so igrali proti ekipam v spodnji, srednji oziroma zgornji tretjini tekmovalne razpredelnice. Prav tako je na model igre vplivala prisotnost najboljšega napadalca. Na domačem igrišču in proti slabšim tekmeccem je ekipa

večkrat preigrala nasprotno obrambno vrsto po sredini in krilnih položajih, imela več posesti žoge v tekmečevem kazenskem prostoru in izvedla manj protinapadov.

Kljub pomembnosti igre v napadu in predvsem njene uspešne realizacije na končni rezultat pa je rezultatska uspešnost na tekmi odvisna tudi od ravni igre v obrambi. Eden izmed pomembnejših kazalnikov uspešne igre v obrambi je zmožnost ekipe, da izvede takojšnji pritisk po izgubljeni žogi z željo znova pridobiti posest žoge. V tem kontekstu so raziskovalci preučevali uspešnost takojšnjega pritiska in število povrnjenih posesti žoge (Lago-Penas in Lago-Bellesteros, 2011), čas, potreben za povrnitev posesti žoge po takojšnjem pritisku (Vogelbein idr., 2014), in del igrišča, v katerem je do povrnitve posesti žoge prišlo (Almeida idr., 2014). Te ugotovitve so pomembne in kažejo na določeno delovanje predvsem pri prehodu v obrambo celotne ekipe po izgubljeni žogi, ki pa je z vidika prostorskega delovanja lahko tudi globoko na strani tekmečeve polovice igrišča. Posledično so pri teh aktivnostih lahko najbolj dejavni napadalci in vezni igralci. Delovanje vseh igralcev je odvisno od sistema igre, ki narekuje razporeditev igralcev po igrišču. Razporeditev določajo število igralnih vrst (obrambna, vezna, napadalna) in število igralcev v teh vrstah ter njihove vloge v posamezni igralni vrsti (branilci, vezni igralci, napadalci). Najpogostejši sistemi igre so 1-4-3-3, 1-4-4-2, 1-3-5-2, 1-3-4-3, 1-4-5-1 in 1-4-2-3-1. Aquino idr. (2017) so ugotovili, da je gibanje napadalcev intenzivnejše v sistemu igranja 1-4-3-3 v primerjavi s sistemom 1-4-4-2, hkrati pa opravijo tudi daljšo pot gibanja. Nasprotno pa so bile ugotovljene višje obremenitve branilcev v sistemu 1-4-

4-2 v primerjavi s sistemom 1-4-3-3 (Bradley idr., 2011).

V naši raziskavi nas je zanimalo delovanje branilcev, vendar ne z vidika njihove obremenitve, temveč njihovo taktično delovanje. Taktično delovanje obsega postavitev branilcev v fazi branjenja, in sicer v trenutku, ko so bili neposredno aktivni zaradi napadalne dejavnosti igralcev nasprotne ekipe. Taktično delovanje branilcev med prehodom v obrambo in v obrambi je odvisno od lokacije žoge in predvsem od modela igre v napadu nasprotne ekipe, natančneje od vrste (kontinuirani, hiter napad, protinapad) in načina posameznega napada (po sredini, po krilnih položajih, z dolgo podajo med branilci, z dolgo podajo čez branilce, s podajo na vtekaajočega igralca iz ozadja). Zato je predmet raziskave določiti taktično delovanje branilcev med prehodi v obrambo in v obrambi, problem raziskave pa ugotoviti, kateri dejavniki lahko vplivajo na taktično delovanje branilcev in kakšne so posledice določenega delovanja. Hkrati smo želeli v študiji primera še ugotoviti, ali bo takšen raziskovalni pristop smiselno aplicirati na večjem vzorcu tekem z željo preučiti uspešnost in smiselnost določenega taktičnega delovanja branilcev.

■ Metode

Vzorec preizkušancev

Delovanje ekipe med prehodi v obrambo in v obrambi, posebej branilcev, smo analizirali na tekmi 22. kroga v sezoni 2020/21 angleške prvenstvene lige med ekipama Liverpool in Manchester City, ki v zadnjih štirih sezonah krojita vrh najmočnejše lige na svetu.



Slika 1. Prikaz vidnega polja analizirane tekme

Pripomočki

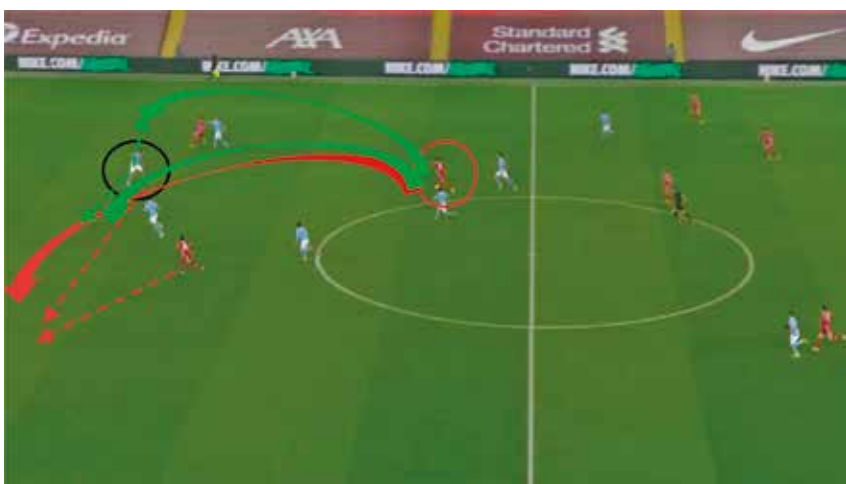
Videoposnetek tekme smo pridobili neposredno od nogometnega kluba Liverpool. Posnet je tako, da je bil med celotno tekmo viden večji del igralne površine, zato je bilo mogoče ves čas opazovati in analizirati delovanje vseh igralcev obeh ekip, razen vratarja ekipe v napadu (Slika 1).

Tekmo smo opazovali in analizirali s pomočjo računalniškega analitičnega programa Dartfish (Friborg, Švica). Dartfish je računalniško orodje za pregledovanje in obdelovanje videoposnetkov na osnovi strukturne opredelitve obravnavane problematike oziroma izbranih spremenljivk. Izbrane spremenljivke je smiselno opredeliti pred za-

četkom analiziranja, sistem pa omogoča tudi sprotne modifikacije omenjene strukture. V skladu s problemom raziskave smo delovanje branilcev za obe ekipe analizirali v trenutku zadnje podaje nasprotni ekipi, ki je povzročila določeno neposredno delovanje branilcev. Delovanje branilcev smo opredelili kot:



Slika 2. Poravnano delovanje branilcev (»v liniji«) in slabosti takšne razporeditve



Slika 3. Varovanje 1



Slika 4. Varovanje 2

a. Poravnano delovanje – »v liniji« (Slika 2). Opredelili smo ga kot razporeditev, pri kateri so vsi branilci v liniji s ciljem, da onemogočajo razporeditev nasprotnikov za njihov hrbet, ne da bi se ujeli v nedovoljeni položaj (»offside«). Slabosti te razporeditve so podaje čez branilce (Slika 2, rdeča črta) ali vmes, kjer so pogosto za trenutek hitrejši nasprotni igralci, tudi v primeru enako hitrih igralcev.

b. Varovanje 1 (Slika 3). Opredelili smo ga kot varovanje srednjega branilca na strani nasprotnega igralca z žogo. Na Sliki 3 je to levi srednji branilec (črn krog), ki varuje levega zunanjega in desnega srednjega branilca. Smisel delovanja levega srednjega branilca (v situaciji na Sliki 3) je pravočasno prevzemanje nasprotnika v primeru podane žoge čez levega zunanjega ali čez desnega srednjega branilca (prikazano z zeleno na Sliki 3). Slabost tega načina delovanja je podaja na nasprotno stran (prikazano z rdečo na Sliki 3), saj je levi srednji branilec predaleč za reševanje te situacije v igri.

c. Varovanje 2 (Slika 4). Opredelili smo ga kot varovanje srednjega branilca na nasprotni strani nasprotnika z žogo. V situaciji, prikazani na Sliki 4, je to levi srednji branilec, ki varuje podaje čez vse druge branilce. Prednost tega delovanja (na Sliki 4 prikazano z zeleno) je večja in enaka možnost prevzemanja nasprotnika, ki dobi podano žogo čez obrambno vrsto v nebranjen prostor tako v levo kot v desno stran. Tudi desni srednji branilec je pri tem delovanju bližje nasprotniku z žogo in otežuje delovanje nasprotnikov blizu žoge. Način delovanja naj bi bil nujen v situaciji na Sliki 4, saj nasprotni igralec ne more biti v nedovoljenem položaju, ko je na obrambni polovici igrišča.

Poleg tega smo za obe ekipe dodatno analizirali nekatere kazalnike značilnosti igre. Za ekipo v napadu smo ugotavljali prostorske



Slika 5. Prikaz razdelitve igrišča na Prostor 1, Prostor 2 in Prostor 3

značilnosti podaje, ki je povzročila določeno delovanje branilcev. Zato smo igrišče razdelili na Prostor 1 pred lastnimi vrati (P1 – rdeče obarvano), Prostor 2 na sredini (P2 – zeleno obarvano) in Prostor 3 pred nasprotnimi vrati (P3 – rumeno obarvano) (Slika 5). Zaradi nasprotnega delovanja ekip velja obrnjeno imenovanje prostorov za nasprotno ekipo.

Isto razdelitev igrišča smo uporabili pri analiziranju prostorskega delovanja celotne ekipe v obrambi, pri čemer nas je zanimalo tudi številčno razmerje igralcev braneče se ekipe v posameznem prostoru (Tabela 1).

Tabela 1

Kazalniki delovanja ekipe v napadu in obrambi

Obramba	Napad	
Prostor delovanja ekipe	Številčno razmerje	Prostor podaje
P1	10 : 0	P1
P1 + P2	9 : 1	P1 v P2
P2	8 : 2	P1 v P3
P2 + P3	7 : 3	P2
P3	6 : 4	P2 v P3
	5 : 5	P3
	4 : 6	
	3 : 7	
	2 : 8	
	1 : 9	

Postopek

V računalniškem programu Dartfish smo tekmo analizirali s pregledovanjem videoposnetka. Opazovali in zabeležili smo trenutek neposrednega delovanja branilcev med branjenjem. Neposredno delovanje smo zabeležili v trenutku podaje nasprotnega igralca, ki je sprožila določeno delovanje branilcev; pri tem smo določili način njihovega delovanja. Določili smo tudi prostor delovanja braneče se ekipe in pri tem upoštevali vse igralce razen vratarja. Igralci so lahko bili v enem prostoru ali pa so bili razporejeni v dveh prostorih. Če so

bili razporejeni v enem prostoru, je bila pri številčnem razmerju igralcev avtomatično zabeležena vrednost 10 (Tabela 1). Najpogosteje so bili igralci v dveh prostorih. Ob tem smo določili še razmerje igralcev, in sicer prva številka označuje število igralcev v prostoru, ki je bližje lastnim vratom, druga številka pa število igralcev v bolj oddaljenem prostoru od lastnih vrat. Za ekipo v napadu smo dodatno analizirali prostorske razsežnosti podaje in pri tem uporabili enako razdelitev igrišča. Posledično so bile podaje lahko izvedene znotraj istega prostora, med dvema sosednjima prostoroma ali med dvema oddaljenima prostoroma.

Statistična obdelava podatkov

Računalniški program Dartfish med številnimi uporabniškimi funkcijami in orodji omogoča tudi pregledovanje rezultatov posamezne spremenljivke ter tudi več med seboj povezanih spremenljivk v obliki tabel. Tabele je mogoče prenesti v program Microsoft Excel (Microsoft Corporation, Redmond, ZDA). V tem smo za dokončno obdelavo podatkov uporabili opisno statistiko.

Tabela 2

Število in delež načina delovanja branilcev obeh analiziranih ekip

	Liv	MC	Skupaj
Varovanje 1	27 (26,2 %)	27 (26 %)	54 (26 %)
Varovanje 2	25 (24,3 %)	8 (7,7 %)	33 (15,9 %)
Poravnano	51 (49,5 %)	69 (66,3 %)	120 (57,7 %)
Skupaj	103 (100 %)	104 (100 %)	207 (100 %)

Tabela 3

Število in delež načina delovanja branilcev obeh analiziranih ekip ločeno za prvi in drugi polčas

	Liv 1	Liv 2	MC 1	MC 2
Varovanje 1	7 (26,9 %)	20 (26 %)	3 (8,3 %)	24 (35,3 %)
Varovanje 2	6 (23,1 %)	19 (24,7 %)	3 (8,3 %)	5 (7,4 %)
Poravnano	13 (50 %)	38 (49,4 %)	30 (83,3 %)	39 (57,4 %)
Skupaj	26 (25,2 %)	77 (74,8 %)	36 (34,6 %)	68 (65,4 %)

Rezultati

Branilci obeh ekip so največkrat delovali Poravnano, pri čemer je bil delež tega načina delovanja branilcev pri ekipi Manchester City (MC) skoraj za 17 % večji kot pri ekipi Liverpool (Liv). Slednja je imela precej večji delež delovanja branilcev po načinu Varovanja 2 (Tabela 2). Delovanje branilcev obeh ekip je bilo veliko bolj pogosto v drugem polčasu. Deleži načina delovanja branilcev v prvem in drugem polčasu so bili pri ekipi Liverpool (Liv) skoraj identični. Pri ekipi MC je bil delež delovanja branilcev v načinu Varovanje 1 izrazito večji v drugem polčasu, hkrati pa se je močno zmanjšal delež poravnane delovanja (Tabela 3).

Obe ekipi sta bili v trenutku delovanja branilcev največkrat razporejeni v prostorih 1 in 2, kar je nekako razumljivo in pričakovano (Tabela 4). Ekipa Liv je imela za več kot 10 % večji delež razporeditve v coni 2 in 3. Delež prostorskega delovanja obeh ekip je bil v primerjavi med prvim in drugim polčasom dokaj ustaljen, občutno pa se je v drugem polčasu za obe ekipi povečala frekvenca delovanja branilcev.

V nadaljevanju smo želeli ugotoviti delovanje branilcev glede na razporeditev ekipe, ločeno za obe ekipi (Tabela 5).

Rezultati v Tabeli 5 kažejo, da je delovanje branilcev ekipe MC precej ustaljeno ne glede na prostorsko delovanje celotne ekipe, kar pa ne velja za ekipo Liv. Največje razlike v delovanju branilcev je opaziti v visokem delovanju ekipe v prostorih P2 in P3, kjer je ekipa MC v skoraj dveh tretjinah primerov vztrajala v poravnane načinu delovanja

Tabela 4

Prostorsko delovanje napadalne ekipe v trenutku delovanja branilcev

Prostor	Liv Skupaj	Liv 1	Liv 2	MC Skupaj	MC 1	MC 2
P1	3 (2,9 %)	1 (3,9 %)	2 (2,6 %)	1 (1 %)	1 (2,8 %)	0 (0 %)
P12	44 (42,7 %)	10 (38,5 %)	34 (44,8 %)	50 (48,1 %)	16 (44,4 %)	34 (50,6 %)
P2	32 (31,1 %)	9 (34,5 %)	23 (29,5 %)	40 (38,5 %)	15 (41,7 %)	25 (36,3 %)
P23	24 (23,3 %)	6 (23,1 %)	18 (23,1 %)	13 (12,5 %)	4 (11,1 %)	9 (13,1 %)

Tabela 5

Razporeditev obeh ekip ob tekmečevi podaji, ko je bilo delovanje branilcev aktivno

Man C	P1	P1 in P2	P2	P2 in P3
Varovanje 1	0 (0 %)	11 (22 %)	12 (30 %)	4 (30,8 %)
Varovanje 2	0 (0 %)	4 (8 %)	3 (7,5 %)	1 (7,7 %)
Poravnano	1 (100 %)	35 (70 %)	25 (62,5 %)	8 (61,5 %)
Skupaj	1 (100 %)	50 (100 %)	40 (100 %)	13 (100 %)

branilcev, branilci ekipe Liv pa so največkrat delovali v načinu Varovanje 2. Podobne razlike je zaznati tudi v primeru, ko sta obe ekipi v celoti delovali v Prostoru 2.

Prostorsko delovanje (consko) ekipe smo dodatno opredelili z vidika števila igralcev v posameznem prostoru (Tabela 6). Ta podatek ni bil pomemben, ko je celotna ekipa delovala v posameznem prostoru. Ko je bilo delovanje celotne ekipe Liv razdeljeno na Prostor 1 in 2, so bili igralci največkrat v razmerju 4 : 6, 5 : 5, 6 : 4 in 7 : 3. Pri ekipi MC sta bili v tem primeru najpogostejši razmerji 4 : 6 in 9 : 1.

V primeru delovanja ekipe v Prostorih 2 in 3 je imela ekipa MC skoraj 85 % delovanja razmerje igralcev dokaj enakovredno razdeljeno med 7 : 3, 8 : 2 in 9 : 1. Delež razmerja 9 : 1 je bil največji tudi pri ekipi Liv; pri tej je izstopalo še razmerje 6 : 4, hkrati pa je bil delež preostalih razmerij nekoliko bolj uravnotežen kot pri ekipi MC.

Razprava

Izrazito velik delež poravnane delovanja branilcev je pričakovani rezultat, saj je to ustaljeno taktično delovanje v obrambi vseh ekip, ki igrajo na visoki ali najvišji kakovostni ravni nogometa. Ob takem delovanju imajo branilci dober pregled nad prostorskim položajem soigralcev, kar omogoča lažje usklajeno delovanje v primerih, ko želijo branilci ujeti napadalce nasprotnih ekip v nedovoljeni položaj (off-side). Vsekakor to delovanje od branilcev zahteva veliko zbranosti, predvidevanja, usklajenosti (uigranosti) in hitrosti, pri čemer morajo vsi branilci pozorno nadzorovati položaj žoge in sočasno ohranjati lastno poravnano ter nameniti pozornost delovanju igralcev nasprotnih ekip (največkrat napadalcev). Obe analizirani ekipi sta v skoraj identičnem deležu uporabljali Varovanje 1, branilci Liv pa precej več Varovanje 2. Precejšnje razlike v delovanju branilcev

Poravnano in Varovanje 2 med ekipama so presenetljive. To sicer lahko nakazuje razlike v taktičnem delovanju branilcev med ekipama, čeprav je za takšno trditev treba upoštevati še druge dejavnike, ki lahko vplivajo na ugotovljene razlike. To kažejo tudi razlike med prvim in drugim polčasom v delovanju branilcev ekipe MC. Na precej večji delež Varovanje 1 in manjši delež Poravnano v drugem polčasu bi lahko vplivale spremembe v sistemu igre in/ali modelu igre v napadu ekipe Liv. Te spremembe so pogosto posledica doseženih oziroma prejetih zadetkov. Teh v prvem polčasu ni bilo, v drugem polčasu pa sta ekipi dosegli pet zadetkov, od tega so bili prvi trije doseženi izmenično. Kljub temu pri ekipi Liv ni bilo zaznati razlik v delovanju branilcev med prvim in drugim polčasom, saj so bili deleži posameznega taktičnega delovanja skoraj enaki. To bi lahko nakazovalo, da ekipa Liv ne spreminja taktičnega delovanja branilcev niti ob spremembah rezultata, ampak je to delovanje odvisno od igralnih okoliščin, ki jih narekuje ekipa v napadu oziroma njenega modela igre v napadu. Ekipa MC ni imela razlogov za spremembo modela igre v napadu, saj je prva dosegla zadetek in tudi po prejetem голу ob izenačenju taktične spremembe niso bile potrebne. Še manj pozneje, ko je ekipa MC dosegla še tri zadetke. Razlike in precej večje število neposrednega delovanja branilcev v drugem polčasu kažejo bolj napadalno taktiko in željo obeh ekip, da dosežeta zadetek in zmagata na tekmi. Ta ugotovitev je v skladu s spoznanjem, da ekipe v nogometu več zadetkov dosežejo v drugem polčasu (Yiannakos in Armatas, 2006).

Obe ekipi sta delovanje nasprotnih branilcev največkrat izsilili s podajo iz obrambe v srednjo tretjino (P12) in s podajo, ki je bila obenem tudi sprejeta v srednji tretjini (P2), vendar je delež teh podaj v obeh primerih precej večji pri ekipi Liv. Ti rezultati kažejo, da ekipi med prehodom v obrambo in v obrambi stojita zelo visoko oziroma daleč od svojih vrat. S tem najverjetneje izvajata takojšnji pritisk po izgubljeni žogi ali na splošno izvajata pritisk na nasprotnika z žogo ter s tem ne dovolita nasprotni ekipi, da izvede globinsko podajo proti branilski vrsti ali čez njo, daljše posesti žoge in posledično prevlade v igri. Iz pridobljenih rezultatov bi lahko sklepali, da je takšno taktično delovanje posebnost ekipe MC, ki je ob tem imela precej večji delež podaj iz srednjega prostora v prostor pred vrati Liv (P23), ko so bili branilci Liv neposredno aktivni. To lahko nakazuje določene

Tabela 6

Razmerje igralcev v prostorskem delovanju ekipe v trenutku delovanja branilcev

	1 : 9	2 : 8	3 : 7	4 : 6	5 : 5
12 - Liverpool	4 (8,9 %)	2 (4,4 %)	4 (8,9 %)	7 (15,6 %)	5 (11,1 %)
23 - Liverpool	0 (0 %)	1 (4,2 %)	2 (8,3 %)	1 (4,2 %)	2 (8,3 %)
12 - MC	1 (2 %)	1 (2 %)	4 (7,8 %)	14 (27,5 %)	7 (13,7 %)
23 - MC	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	1 (7,7 %)
	6 : 4	7 : 3	8 : 2	9 : 1	
12 - Liverpool	7 (15,6 %)	8 (17,8 %)	4 (8,9 %)	4 (8,8 %)	
23 - Liverpool	6 (25 %)	2 (8,3 %)	3 (12,5 %)	7 (29,2 %)	
12 - MC	3 (5,9 %)	4 (7,8 %)	6 (11,8 %)	11 (21,6 %)	
23 - MC	1 (7,7 %)	4 (30,8 %)	3 (23,1 %)	4 (30,8 %)	

no dominantnost ekipe MC na analizirani tekmi, ki je nasprotno ekipo večkrat prisilila v obrambno delovanje s podajo v njeno obrambno tretjino, kar s prostorskega vidika lahko vodi k večji možnosti za doseganje zadetkov. Rezultati (z vidika posameznih deležev) so bili dokaj ustaljeni v obeh polčasih, čeprav bi iz poteka dogodkov (doseženih oz. prejetih zadetkov) pričakovali, da bo ekipa Liv večkrat izsilila neposredno delovanje branilcev MC s podajo v njihovo obrambno tretjino. Delež teh podaj (P23) se je sicer dvignil za 2 odstotni točki (z 11,1 % na 13,1 %), kar nekako priča o neuspešnem delovanju v napadu ekipe Liv ter vsekakor dobrem delovanju v obrambi MC. Ti rezultati kažejo precej zgoščeno delovanje vseh igralcev med posameznimi igralnimi vrstami (od obrambne prek vezne do napadalne vrste) v vseh fazah igre. Posledično v nobenem primeru nismo zasledili neposrednega delovanja branilcev ob podaji iz obrambne v napadalno tretjino (P13).

Primerjava med ekipama v neposrednem delovanju branilcev ob podajah nasprotnika v prostoru, ki je bližje vratom (P1), in podajah iz Prostora 2 v Prostor 1 (P12) kaže zelo podoben taktični pristop, v katerem branilci največkrat delujejo Poravnano. Rezultati nekako potrjujejo sklepanje o skupnem delovanju igralcev v vseh fazah igre, kar vpliva na zgoščenost igralnih vrst. To pomeni, da imajo tudi branilci pomembno vlogo med prehodom v napad in v napadu, kar vodi v njihovo gibanje in zadrževanje v napadalni polovici igrišča. S tem si branilci zagotovijo tudi lažji nadzor nad napadalci po izgubljeni žogi in jih ujamejo v nedovoljeni položaj (offside). Večje razlike med ekipama v delovanju branilcev smo ugotovili v primerih podaj v srednjem prostoru (P2) in iz srednjega prostora v prostor pred nasprotnikovimi vrati (P23). Ekipa MC je nekako ohranila taktično delovanje branilcev ne glede na prostorsko podajo igralcev Liv, pri čemer je bilo zaznati nekoliko večji delež načina Varovanje 1 (8 %). Ali gre v teh primerih za različne igralne okoliščine, ki jih je narekovala predvsem ekipa Liv (različne vrste napadov in njihov način izvedbe), ali samo dejstvo, da je igra potekala bližje vratom ekipe MC, iz pridobljenih rezultatov na moremo sklepati. Prevladujoče delovanje ekipe MC v napadu v srednjem prostoru (P2) in prostoru pred vrati Liv (P3) je opazno vplivalo na taktično delovanje branilcev ekipe Liv. Ti so ob podajah nasprotnne ekipe v sredini igrišča (P2) v precej podobnem deležu največkrat uporabili obe obliki varovanja. Še izrazite-

je je bilo to očitno pri podajah iz srednjega prostora v prostor pred vrati (P23), ko branilci Liv sploh niso delovali Poravnano. Predvidevamo, da je šlo za taktično odločitev trenerja, ki je narekovala določeno taktično delovanje ekipe. Pri tem imamo v mislih še zlasti delovanje branilcev v odvisnosti od igralnih okoliščin, ki so jih narekovala aktivnosti ekipe MC med prehodom v napad in v napadu. Ekipa MC v zadnjih petih letih velja za eno izmed najboljših ekip na svetu ter je sestavljena iz igralcev z izjemnimi tehnično-taktičnimi znanji in gibalnimi sposobnostmi. Ti igralci so sposobni zadržati posest žoge, spreminjati ritem igre, prenašati žogo z ene strani igrišča na drugo, individualno preigrati nasprotne igralce ter ustvariti višek prostora za soigralce in neposredno nevarnost za zadetek. Vse to oteževalno vpliva na obrambno delovanje nasprotne ekipe, še posebej obrambnih igralcev, ki v takšnih okoliščinah težko delujejo zelo usklajeno.

Poleg taktično načrtovanega delovanja ekipe med prehodom v obrambo in v obrambi je delovanje branilcev pogosto odvisno tudi od igralnih okoliščin in nevarnosti, ki jih posamezna igralna okoliščina oziroma napad nasprotne ekipe ustvari. To lahko neposredno vpliva tudi na številčno razmerje igralcev v posamezni tretjini igrišča med prehodom v obrambo in v obrambi. Pri obeh ekipah so bili igralci vedno razporejeni le med dvema tretjinama, kar potrjuje usklajeno in predvsem zgoščeno delovanje igralcev v vseh igralnih vrstah. Kljub temu je v tem opaziti precejšnje razlike med analiziranimi ekipama. Ko je bilo delovanje branilcev ekipe Liv povezano s podajo iz srednjega prostora v prostor pred vrata (P23) ekipe MC, je delež posameznega razmerja igralcev Liv znašal od 4,4 % (razmerje 2 : 8) do največ 17,8 % (razmerje 7 : 3). Na številčno razmerje vplivajo različni kazalniki, zato je govoriti o optimalnem delovanju in posledično razmerju igralcev težka naloga. Vsekakor bi se bilo v takšnih okoliščinah smiselno braniti z največ igralci v obrambni tretjini (P1) ali pa imeti to razmerje uravnoteženo. Namreč, podaja v to tretjino lahko že pomeni določeno nevarnost, kadar govorimo o najboljših igralcih in ekipah. S tega vidika bi lahko trdili, da je ekipa Liv imela v kar 22,2 % neustrezno številčno razmerje, ko je bilo od sedem do devet igralcev v srednji in trije do le en igralec v obrambni tretjini. Pri ekipi MC se je to zgodilo le v 11,8 % primerov, kar kaže na večjo previdnost ekipe v takšnih igralnih okoliščinah. To dokazujejo tudi deleži razmerij

številca igralcev, ko se je ekipa branila s sedmimi ali več igralci v obrambni tretjini. Ta delež je bil 41,2 % pri ekipi MC in 35,5 % pri ekipi Liv. Pomembne razlike v številčnem razmerju igralcev med ekipama so bile tudi v primerih podaj iz prostora pred lastnimi vrati v srednji prostor (P12), ko sta obe ekipi delovali v obrambi v srednjem (P2) in napadalnem prostoru (P3). To razmerje je bilo pri MC vedno v smeri večjega števila igralcev v srednji (P2) kot napadalni tretjini (P3) in le enkrat je bilo število igralcev enako razporejeno (5 : 5). Ekipa Liv je imela v kar 16,7 % manj igralcev v srednji tretjini (P2) kot v napadalni (P3). To lahko kaže na zelo visoko postavitev igralcev Liv bodisi po izgubljeni žogi, ko so izvajali takojšnji pritisk oziroma je ekipa MC začela napad v tem delu igrišča po prekinitvi. Najverjetneje je na takšno postavitev in posledično igralško razmerje ekipe Liv vplival rezultat v drugem polčasu, ko je ekipa MC hitro zadela prvič in nato po izenačenju znova hitro prišla v vodstvo. Posledično je Liv nenehno »lovil« rezultat in pri tem je ekipa v svojem delovanju višje od svojih vrat očitno tudi nekoliko tvegala. Prav to tveganje so poskušali zmanjšati z delovanjem Varovanje 2.

■ Zaključek

Ugotovitve naše raziskave kažejo, da je poglobljene analize taktičnega delovanja ekipe v fazah prehoda v obrambo in obrambi smiselno nadaljevati. Struktura analiziranih spremenljivk omogoča podrobnejšo obravnavo delovanja ekipe med prehodom v obrambo in obrambi, posebej branilcev. Ugotavljamo, da bi bilo strukturo opazovanih in analiziranih spremenljivk smiselno nadgraditi. Predlagamo, da se spremenljivke analizirajo ločeno za prvi in drugi polčas oziroma da se upošteva čas pred prvim zadetkom in po doseženem zadetku ali zadetkih, ko se ekipi izmenjujeja v vodstvu. Poleg številčnega razmerja igralcev ekipe v obrambi na posameznem prostoru bi bilo smiselno to razmerje analizirati tudi za ekipo, ki napada. S tem bi pridobili relevantnejše rezultate o ustreznosti omenjenega razmerja glede na konkretne igralne okoliščine. Smiselno bi bilo vključiti in preučiti uspešnost posameznega taktičnega delovanja branilcev (ujetje nasprotnika v nedovoljeni položaj, odvzeta žoga s prestrežanjem, prevzemanje nasprotnega napadalca) in tudi neuspešnost (priložnost ali zadetek nasprotnika). Poglobljene in podrobnejše ugotovitve bi lahko osmislile in obogatile prenos v prakso.

Literatura

- Almeida, C., Ferreira, A. P. in Volossovitch, A. (2014). Effects of match location, match status and quality of opposition on regaining possession in UEFA Champions League. *Journal of Human Kinetics*, 41, 203–2014.
- Aquino, R., Vieira, L. H. P., Carling, C., Martins, G. H., Alves, I. S. in Puggina, E. F. (2017). Effects of competitive standard, team formation and playing position on match running performance of Brazilian professional soccer players. *Int J Perf Anal Spor*, 17(5), 695–705.
- Armatas, V., Yiannakos, A., Papadopoulou, S. in Skoufas, D. (2009). Evaluation of goals scored in top ranking soccer matches: Greek "Superleague" 2006-2007. *Serbian Journal of Sports Sciences*, 3(1), 39–43.
- Bradley, P. S., Carling, C., Archer, D., Roberts, J., Dodds, A., Di Mascio, M., Paul, D., Gomez Diaz, A., Peart, D. in Krstrup, P. (2011). The effect of playing formation on high-intensity running and technical profiles in English FA Premier League soccer matches. *J Sport Sci*, 29(8), 821–830.
- Fernandez-Navarro, J., Fradua, L., Zubillaga, A., Ford, P. R. in McRobert, A. P. (2016). Attacking and defensive styles of play in soccer analysis of Spanish and English elite teams. *Journal of Sports Sciences*, 34(24), 2195–2204.
- Hughes, M. D. in Bartlett, R. M. (2002). The use of performance indicators in performance analysis. *Journal of Sports Sciences*, 20(10), 739–754.
- Hughes, M. in Franks, I. M. (2005). Analysis of passing sequences, shots and goals in soccer. *Journal of Sports Science*, 23(5), 509–514.
- James, N., Rees, G. D., Griffin, E., Barter, P., Taylor, J., Heath, L. in Vučković, G. (2012). Analysing soccer using perturbation attempts. *Journal of Human Sport & Exercise*, 7(2), 413–420.
- Kim, J., James, N., Parmar, N., Ali, B. in Vučković, G. (2019a). Determining unstable game states to aid the identification of perturbations in football. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 19(3), 302–312.
- Kim, J., James, N., Parmar, N., Ali, B. in Vučković, G. (2019b). Attacking process in football: Taxonomy for classifying how teams create goal scoring opportunities using a case study of Crystal Palace FC. *The Frontier in Physiology*, 10, 1–8.
- Mackenzie, R. in Cushion, C. (2013). Performance analysis in football: A critical review and implications for future research. *Journal of Sport Sciences*, 31(6), 639–676.
- Lago-Peñas, C. in Lago-Ballesteros, J. (2011). Game location and team quality effects on performance profiles in professional soccer. *Journal of Sports Science & Medicine*, 10, 465–471.
- Muhamad, S., Norasrudin, S. in Rahmat, A. (2013). Differences in goal scoring and passing sequences between winning and losing team in UEFA EURO Championship 2012. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, 7(2), 332–337.
- Vogelbein, M., Nopp, S. in Hökelmann, A. (2014). Defensive transition in soccer – are prompt possession regains a measure of success? A quantitative analysis of German Fußball-Bundesliga 2010/2011. *Journal of Sports Sciences*, 32, 1076–1083.
- Yiannakos, A. in Armatas, V. (2006). Evaluation of the goal scoring patterns in European Championship in Portugal 2004. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 6(1), 178–188.

dr. Marko Pocrnjič, asist.

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
marko.pocrnjic@fsp.uni-lj.si